

महाराष्ट्र विधानसभा

पहिले अधिवेशन, २०१७

अतारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

प्रश्नांची एकूण संख्या - ५०

राज्यातील शेतकऱ्यांना सानुग्रह अनुदान मिळण्याबाबत

(१) ११४१ (२३-१२-२०१४). श्री.रवि राणा (बडनेरा) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील विविध जिल्ह्यात भुमिहिन शेतकरी, मजूर गरिब शेतकरी आपली आर्थिक परिस्थिती सुधारावी ह्या हेतूने लागवणीने, भाडेपट्ट्याने इतर शेतधारकांकडून जमिनी उत्पन्न काढण्यासाठी घेतात, सदर शेतकऱ्यांना निसर्गाची अनियमितता यामुळे नापिकी होऊन संबंधित शेतकरी आत्महत्या करतो परंतु सदरचे शेतकऱ्याला शासनाचे सानुग्रह अनुदान निकषाअभावी मिळत नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, त्याची कारणे काय,

(३) संबंधित शेतकऱ्यांना मोबदला आर्थिक अनुदान मिळावे यासाठी शासन निर्णय घेणार आहे काय ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (१७-०१-२०१७) : (१) होय.

(२) व (३) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र. एससीवाय-१२०५/प्र.क्र. १८९/म-९ दिनांक २७ फेब्रुवारी, २००६ अन्वये मृतकाच्या कुटुंबात कोणत्याही व्यक्तित्या नावे शेत जमीन असेल व त्याने सततची नापिकी, थकीत कर्ज व कर्जा बाबत तगादा इत्यादी कारणामुळे आत्महत्या केली असेल तर सदर प्रकरण हे शेतकरी आत्महत्या सदराखाली पात्र ठरविण्यात येते. तसेच मृतकाच्या कुटुंबातील कोणताही व्यक्ती शेत जमीन धारणे करीत असेल तर सदर व्यक्तीस शेतकरी म्हणून धरण्यात येते याव्यतिरिक्त अद्याप सदर निकषांमध्ये कोणताही बदल करण्यात आलेला नाही.

रायगड जिल्ह्यातील मच्छिमारांसाठी करंजा येथे सुसज्ज मासेमारी बंदर उभारणेबाबत

(२) १९८३४ (१२-०८-२०१५). श्री.मनोहर भोईर (उरण) : सन्माननीय मत्स्यव्यवसाय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रायगड जिल्ह्यातील मच्छिमारांसाठी करंजा येथे सुसज्ज मासेमारी बंदर उभारणेबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी दिनांक १३ मे, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास मा.सार्वजनिक बांधकाम मंत्री, यांना लेखी निवेदन दिले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत शासनाने निर्णय घेतला आहे काय, त्यांचे स्वरूप काय आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. महादेव जानकर (१५-०२-२०१७) : (१) होय.

(२) शासन निर्णय दिनांक १ डिसेंबर, २०१६ अन्वये करंजा, (ता.उरण, जि.रायगड) येथे मत्स्य जेटीच्या बांधकामासाठी रु. १५३.९६ कोटीच्या रकमेस सुधारीत प्रशासकीय मंजूरी देण्यात आली आहे. केंद्र शासनाकडे सुधारीत प्रशासकीय मान्यता मिळण्यासाठी प्रस्ताव सादर करण्यात आला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

कर्जत (जि.रायगड) येथे सन २०१३ मध्ये नुकसान झालेल्या शेतकऱ्यांना दोन वर्षांनी देण्यात आलेली मदत अतिअल्प असल्याबाबत

(३) २०९७४ (०६-०८-२०१५). श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंबा कळवा), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.अवधूत तटकरे (श्रीवर्धन) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कर्जत (जि.रायगड) येथे सन २०१३ मध्ये नुकसान झालेल्या शेतकऱ्यांना दोन वर्षांनी देण्यात आलेली मदत अतिअल्प असल्याचे माहे एप्रिल २०१५ च्या दुसऱ्या सप्ताहात निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शेतकऱ्यांच्या झालेल्या नुकसानीच्या प्रमाणात मदत देणेबाबत शासनाने काय कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (२०-०९-२०१६) : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कोल्हापुर जिल्ह्यात सर्व तालुक्यांमध्ये टंचाई व दुष्काळसदृश
परिस्थिती निर्माण झाल्याबाबत**

(४) २८५१२ (१३-०१-२०१६). श्री.सुरेश हाळवणकर (इचलकरंजी) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) कोल्हापुर जिल्ह्यात सरासरीच्या ५०% पेक्षा कमी पाऊस झाल्यामुळे सर्व तालुक्यांमध्ये टंचाई व दुष्काळसदृश परिस्थिती निर्माण झाली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, टंचाईग्रस्त जिल्ह्यांमध्ये पैसेवारी न पाहता उपाययोजना राबविण्याचे निर्देश शासनाने दिलेले आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, त्याअनुषंगाने कोल्हापुर जिल्ह्यात कोणत्या उपाययोजना करण्यात आल्या वा येत आहेत,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (१७-०१-२०१७) : (१) कोल्हापूर जिल्ह्यात मान्सून २०१५ मधील माहे जून २०१५ ते माहे ऑक्टोबर, २०१५ अखेर सरासरी ८५६.९४ मि.मी इतक्या पावसाची नोंद झाली असून दुष्काळसदृश परिस्थिती नाही.
(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कालठण (ता.इंदापूर, जि.सातारा) परिसरात हुमनी रोगामुळे
हजारो एकर ऊस नष्ट होत असल्याबाबत**

(५) ३०३९८ (१६-०१-२०१६). श्री.जयकुमार गोरे (माण), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.संग्राम थोपटे (भोर), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) कालठण (ता.इंदापूर, जि.सातारा) येथील परिसरात हुमनी रोगामुळे हजारो एकर ऊस नष्ट होण्याच्या मार्गावर असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१५ मध्ये वात्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, पुणे, अहमदनगर, सोलापूर जिल्ह्यातील काही तालुक्यांतही उजनी धरणाच्या पाणलोट क्षेत्रात पाऊस नसल्याने उजनीच्या पाणीसाठ्यात वाढ झाली नाही व पाण्याअभावी ऊस पिकाला हुमनी या अब्यांनी ग्रासले असून या अब्या संपूर्ण ऊस मुळापासून आतून शेड्यापासून पोखरत जात असून त्यामुळे संपूर्ण पीक जळत आहे त्यामुळे शेतकऱ्यांचे आर्थिक नुकसान झाले असल्याने शासनाने त्वरीत शेतकऱ्यांना आर्थिक मदत करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (२९-११-२०१६) : (१) व (२) अंशतः खरे आहे.

माहे ऑगस्ट, २०१५ मध्ये वा त्या दरम्यान अहमदनगर, सोलापूर जिल्ह्यांमध्ये हुमणीचा प्रादुर्भाव आढळून आला नाही. परंतु, पुणे जिल्ह्यातील कालठण ता.तंडापूर, जि.सातारा येथे अल्प प्रमाणात हुमणी अळीचा प्रादुर्भाव आढळून आला. इंदापूर तालुक्यातील ऊस पिकाचे क्षेत्र २४८५० हे. असून, त्यामध्ये कालठण गावातील १८३ हेक्टर क्षेत्रावर हुमणी अळीचा प्रादुर्भाव आढळून आला.

कृषि खात्यामार्फत इंदापूर तालुक्यात व विशेषतः कालठण गावामध्ये हुमणीचा प्रादुर्भाव आढळल्यात आणण्यासाठी प्रचार व प्रसिध्दी करण्यात आले व शेतकरी शेतीशाळांद्वारे शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन करण्यात आले.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईतील चेंबूर कॉलनी, मुलुंड कॉलनी सायन कोळीवाडा येथील सिंधी समाजाच्या पुनर्वसित घरे त्यांना मालकी हक्काने देणे व इतर विविध मागण्यांबाबत

(६) ३०४६९ (२१-०१-२०१६). श्री.तुकाराम काते (अणुशक्ती नगर) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईतील चेंबूर कॉलनी, मुलुंड कॉलनी, सायन कोळीवाडा येथील सिंधी समाजाची पुनर्वसित घरे त्यांना मालकी हक्काने देणे व सदर वसाहतीचा पुनर्विकास करण्यात यावा, मानखुर्द येथील महाराष्ट्र नगर सामाजिक वनीकरण जागेवर स्व.बाळासाहेब ठाकरे यांचे स्मरणार्थ पर्यटनाची योजना राबविणे, चेंबूर, वाशी नाका, माहूल गाव, लल्लूभाई कंपाऊंड येथील प्रकल्पग्रस्तांच्या इमारतीत पाणी पुरवठा, स्वच्छता, सुरक्षा इत्यादी सोयी सुविधा पुरविणे इत्यादी विविध मागण्याचे स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी दिनांक १६ फेब्रुवारी, २०१५ रोजीच्या सुमारास मा.मुख्यमंत्री यांना निवेदन सादर केले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीनुसार पुढे कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (१५-०२-२०१७) : (१) लोकप्रतिनिधींचे दि.१६/२/२०१५ चे निवेदन आढळून आले नाही. तथापि, विषयाशी साधर्म्य असलेले दि.१६/६/२०१५ चे निवेदन प्राप्त झालेले आहे. चेंबूर व सायन कोळीवाडा वसाहतीच्या पुनर्विकासासंबंधीची बाब तपासण्यात येत आहे.

चेंबूर वाशी नाका, माहूल गाव येथील प्रकल्पग्रस्त इमारती एम/ पश्चिम विभागातर्गत येतात. सदर इमारतीपैकी प्रकल्पग्रस्त रहिवाशांसाठी वाटप करण्यात आलेल्या इमारतींना महानगरपालिकेतर्फे पाणी पुरवठा करण्यात आलेला आहे. तसेच खाजगी सुरक्षारक्षकामार्फत सुरक्षा पुरविण्यात आलेली आहे व दैनंदिन स्वच्छता देखील करण्यात येत आहे.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**हिंगोली जिल्ह्यात खरीप हंगामाची पैसेवारी ६७ पैसे पेक्षा
कमी दाखविण्यात आली असल्याबाबत**

(७) ३११९४ (११-०१-२०१६). श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाकडून खरीप हंगामाची पैसेवारी ६७ पैशा पेक्षा कमी दाखविण्यात आल्यामुळे हिंगोली जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांमध्ये आनंद निर्माण होऊन त्यांच्या अपेक्षाही वाढल्या असतांनाच आता पुन्हा पुर्वीप्रमाणेच ३० सप्टेंबर,२०१५ रोजी पासून एकदा पैसेवारी जाहीर करण्याचे आदेश शासनाने दिले असल्याने हिंगोली जिल्ह्यातील शेतकरी वर्गात असंतोष निर्माण झाला असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१५ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नवीन धोरणानुसार ३३ टक्क्यांपेक्षा शेतकऱ्यांचे नुकसान झाल्यास त्यांना भरपाई मिळणार असल्याचे हिंगोली जिल्हा प्रशासनाने जाहीर केल्याप्रमाणे जिल्ह्यात ७०७ गावांमध्ये ४ लाख हेक्टर पेरणी क्षेत्राचे नुकसान दाखविले त्यामुळे अपेक्षित निधी २०५ कोटी होता मात्र शासनाच्या नव्या निर्णयामुळे शेतकरी वर्गात निर्माण झालेला असंतोष दूर करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (१७-०१-२०१७) : (१) हे खरे नाही.

केंद्र शासनाने दि. ८/४/२०१५ रोजी निर्गमित केलेल्या आदेशानुसार ३३% पेक्षा अधिक पिक नुकसान असल्यास त्या पिकाखालील जमिनीच्या मालकास निविष्ठा अनुदान देण्याचा निर्णय घेतला. त्यानुसार नजर अंदाज बांधतांना पिकांच्या परिस्थितीचे अचूक निर्धारण करणे शक्य नसल्यामुळे नजर पैसेवारी टप्प्यामध्ये ६७ पैसेपेक्षा कमी किंवा जास्त पैसेवारीचा अंदाज निर्धारण शक्य होत नसल्यामुळे उक्त सूचना मागे घेऊन पुर्वीप्रमाणे ५० पैसेपेक्षा कमी किंवा जास्त अशी नजर पैसेवारी जाहीर करण्याचा निर्णय शासनाने घेतल्यामुळे नजर अंदाज पैसेवारी ५० पैसेपेक्षा कमी किंवा जास्त अशी सुधारित करून ३०.०९.२०१५ रोजी जाहीर करणे आवश्यक असल्यामुळे पुनःश्च एकदा क्षेत्रीय पातळीवर रँडम पध्दतीने प्लॉट निवडून प्रत्येक गावांमध्ये किमान १२ भुखंड निवडून त्याची प्रत्यक्ष पाहणी करून नजर अंदाज बांधून सुधारित नजर पैसेवारी अहवाल सादर करण्यात आला.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मराठवाड्यातील औरंगाबाद, जालना, बीड, उस्मानाबाद, परभणी आणि लातूर
या दुष्काळी भागाची केंद्रीय दुष्काळी पथकाने पाहणी केल्याबाबत**

(८) ३३३७४ (१५-०१-२०१६). श्री.वसंतराव चव्हाण (नायगांव), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मराठवाड्यातील औरंगाबाद, जालना, बीड, उस्मानाबाद, परभणी आणि लातूर या दुष्काळी भागाची केंद्रीय दुष्काळी पथकाने पाहणी केल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१५ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, केंद्रीय दुष्काळी पथकाने केलेल्या पाहणीनुसार मराठवाड्यातील दुष्काळ भागासाठी केंद्र शासनाने किती निधी दिला,
- (३) असल्यास, मराठवाड्यातील दुष्काळ भागासाठी केंद्र शासनाने निधी देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (१७-०१-२०१७) : (१) होय, हे खरे आहे.

- (२) व (३) केंद्र शासनाने महाराष्ट्र राज्यातील दुष्काळ निवारणासाठी रुपये ३०४९.३६ कोटी इतका निधी घोषित केला. राज्य शासनाकडून मराठवाड्यातील दुष्काळ भागासाठी रुपये २०५६.७० कोटी इतका निधी देण्यात आला आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील शेतकऱ्यांना अपघात विमा योजना लागू करण्याबाबत

(९) ३४५०२ (१६-०१-२०१६). श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील शेतकऱ्यांना अपघात विमा योजना लागू करण्यात निर्णय शासनाने माहे जुलै, २०१५ मध्ये घेतला आहे हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, राज्यातील शेतकऱ्यांना अपघात विमा योजना लागू करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१७-०१-२०१७) : (१) होय.

- (२) राज्यात शेती व्यवसाय करतांना होणारे अपघात, वीज पडणे, पूर, सर्पदंश, विंचूदंश, विजेचा शॉक असणे इ. नैसर्गिक आपत्तीमुळे होणारे अपघात, रस्त्यावरील अपघात, वाहन अपघात तसेच अन्य कोणत्याही कारणामुळे होणाऱ्या अपघातामुळे येणारा मृत्यू अथवा अपंगत्व यासाठी राज्य शासनाने दि. १ डिसेंबर, २०१५ ते दि. ३० नोव्हेंबर, २०१६ या कालावधीसाठी गोपीनाथ मुंडे शेतकरी अपघात विमा योजना कार्यान्वित केली आहे. या योजनेअंतर्गत राज्यातील सर्व ७/१२ धारक शेतकऱ्यांचा विमा उतरविला आहे.
- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील शेतकऱ्यांच्या कुटुंबाला आर्थिक मदत मिळण्यासाठी
राज्य शासनाने केलेल्या घोषणेबाबत**

(१०) ३८२०८ (१८-०१-२०१६). अॅड.वारीस पठाण (भायखळा), श्री.इम्तीयाज सय्यद (औरंगाबाद मध्य) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील शेतकऱ्यांच्या कुटुंबाला सर्पदंश, विजेच्या धक्क्यामुळे शेतकऱ्यांचा मृत्यु झाला तरच शासनाकडून आजतागायत आर्थिक मदत मिळत होती परंतु आता घरात काम करताना, वाहन अपघातानंतरही शेतकऱ्यांच्या कुटुंबाला मदत मिळण्यासाठी राज्य शासन राज्यातील शेतकऱ्यांचा अपघात विमा काढणार असल्याची घोषणा शासनमार्फत माहे ऑगस्ट, २०१५ मध्ये वा त्यादरम्यान करण्यात आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अपघात विम्या अंतर्गत पुढील हप्ते शेतकऱ्यांनी भरायचे की ते हप्ते देखील सरकारने भरायचे, याबाबत शासनातर्फे धोरणात्मक निर्णयाबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (१७-०१-२०१७) : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

राज्यात शेती व्यवसाय करतांना होणारे अपघात, वीज पडणे, पूर, सर्पदंश, विंचूदंश, विजेचा शॉक असणे इ. नैसर्गिक आपत्तीमुळे होणारे अपघात, रस्त्यावरील अपघात, वाहन अपघात तसेच अन्य कोणत्याही कारणामुळे होणाऱ्या अपघातामुळे येणारा मृत्यू अथवा अपंगत्व यासाठी राज्य शासनाने दि. १ डिसेंबर, २०१५ ते दि. ३० नोव्हेंबर, २०१६ या कालावधीसाठी गोपीनाथ मुंडे शेतकरी अपघात विमा योजना कार्यान्वित केली आहे. या योजनेअंतर्गत शासनाकडून सर्व खातेदार शेतकऱ्यांचा विमा हप्ता भरण्यात येतात. शेतकऱ्यांनी स्वतः किंवा त्यांच्यावतीने अन्य कोणत्याही संस्थेने ह्या योजनेत पुन्हा स्वतंत्ररित्या विमा हप्त्याची रक्कम भरण्याची गरज नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील कृषक वर्गाच्या विकासासाठी केंद्र सरकारच्या धर्तीवर
पिक विमा योजनेची तदर्थ अंमलबजावणी करण्याबाबत**

(११) ३९८४६ (२८-०४-२०१६). श्री.अबू आजमी (मानखूर्द शिवाजीनगर) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील कृषक वर्गाच्या विकासासाठी केंद्र सरकारच्या धर्तीवर पिक विमा योजनेची तदर्थ अंमलबजावणी आगामी खरीप वा रब्बी हंगामापसून (माहे जून/सप्टेंबर, २०१६) पासून करण्याबाबत समाजवादी कृषक सभेच्या वतीने मा. मंत्री (कृषी), तसेच संबंधित विभागीय कृषी संचानालयास वा त्या अधिनस्त असलेल्या क्षेत्रीय कृषी सहाय्याकांकडे माहे जानेवारी, २०१६ वा त्यादरम्यान लेखी निवेदनाद्वारे करण्यात आली आहे, खरे आहे काय,

वि.स. २७३ (८)

- (२) असल्यास, प्रश्नोक्त बाब (१) च्या अनुषंगाने राज्यातील कृषक संस्था, जनप्रतिनिधी यांनी सदरची बाब शासनाच्या कृषी विभागाकडे लेखी स्वरूपात वा वेळोवेळी झालेल्या कृषक मेळाव्यात नोंदविली, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर बाबतीत शासनाने धडककृती कार्यक्रम आखण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१७-०१-२०१७) : (१), (२) व (३) अशा प्रकारचे निवेदन प्राप्त झाल्याचे दिसून येत नाही. मात्र, केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार खरीप हंगमा २०१६ पासून प्रधानमंत्री पीक विमा योजनेची अंमलबजावणी राज्यात करण्यात येत आहे. या योजनेतगत नैसर्गिक आपत्ती, किड आणि रोगांमुळे पिकांचे नुकसान झाल्यास शेतकऱ्यांना विमा संरक्षण अनुज्ञेय असून, याबाबतचा शासन निर्णय दि. ०५.०७.२०१६ रोजी निर्गमित करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

रायगड जिल्ह्यातील करंजा येथे मासेमारी बंदर विकसित करण्याचे काम बंद असल्याबाबत.

- (१२) ४०३७४ (२०-०५-२०१६). **श्री.मनोहर भोईर (उरण), श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), श्री.नितेश राणे (कणकवली), श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.भरतशेठ गोगावले (महाड) :** सन्माननीय मत्स्यव्यवसाय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) मुंबईतील ससून डॉकला पर्याय म्हणून रायगड जिल्ह्यातील करंजा येथे मासेमारी बंदर विकसित करण्याचे काम नोव्हेंबर, २०१२ पासून सुरु करण्यात आले परंतु गत तीन वर्षांपासून हे काम बंद आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर बंदर विकासाचे काम बंद असण्याची कारणे काय आहेत,
- (३) असल्यास, सदर कामास तातडीने सुरुवात करण्याकरिता शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. महादेव जानकर (०५-०१-२०१७) : (१) होय.

(२) सदर कामास सन २०१२ मध्ये सुरुवात करण्यात आली आहे. मार्च २०१३ पर्यंत ४७५ मी. लांबीचे ब्रेकवॉटरचे काम पूर्ण करण्यात आले आहे. बंदरामध्ये खोदाईचे काम करताना मातीच्या ठिकाणी खडकाचा भूस्तर आढळून आला. त्यामुळे दि.१५ ते १९ एप्रिल, २०१३ च्या दरम्यान करंजा येथे CICEF यांचे समवेत संयुक्तिक चाचणी छिद्रे घेण्यात आली. करंजा येथील ट्रायल बोअरच्या अहवालानुसार नियोजित ठिकाणी Weathered rock मिळाला.त्यामुळे सदरचे काम बंद करण्यात आले आहे.

(३) बंदराच्या नियोजित ठिकाणी खडक मिळाला. त्यामुळे खडक फोडून तेथे बांधकाम करावयाचे आहे. खडक फोडण्याच्या कामासाठी होणार खर्च अंदाजपत्रकात नसल्यामुळे खडक फोडण्याचे व इतर अनुषंगीक खर्च विचारात घेता अंदाजपत्रकाच्या किमतीमध्ये वाढ झाली. त्यामुळे मुख्य अभियंता, विशेष प्रकल्प सार्वजनिक बांधकाम विभाग यांनी रु.१५३.९६ कोटी इतक्या सुधारीत अंदाजपत्रक व आराखडा मान्यतेसाठी सादर केला असून सादर किंमतीस शासन निर्णय कृषि व पदुम विभाग, क्रमांक : मत्स्यवि-१५१४/प्र.क्र.१७०/पदुम-१४, दिनांक १ डिसेंबर, २०१६ अन्वये सुधारीत प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पोलादापूर (जि.रायगड) तालुक्यामध्ये पाणलोट विकास कार्यक्रमांमध्ये
लाखी रूपयांचा झालेला गैरव्यवहार**

(१३) ४०९९१ (२८-०४-२०१६). श्री.सुभाष उर्फ पंडितशेठ पाटील (अलिबाग), श्री.धैर्यशील पाटील (पेण) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पोलादापूर शहरालगत असलेल्या बिनशेती जमिनीमध्ये बोगस प्रकरणे तयार करून कृषी विभागाने पाणलोट विकास कार्यक्रम सन २०१२-१३ मध्ये न राबवता न लाखीरूपयांचा अपहार केल्याचे निदर्शनास आल्याची तक्रार दाखल होवूनही माहे जानेवारी २०१६ पर्यंत संबंधितांविरुद्ध कोणतीही कारवाई करण्यात आली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या संदर्भात कोकण विभागीय आयुक्तांनी झालेल्या भ्रष्टाचारा संबंधात चौकशी करण्यात यावी अशी मागणी असताना चौकशी करण्यात आली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीमध्ये भ्रष्टाचारासंबंधी कार्यवाही करण्यात आली आहे काय,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुडकर (०५-१२-२०१६) : (१) प्रस्तुत प्रकरणी जबाबदार असणाऱ्या वर्ग-३ संवर्गातील ८ कर्मचाऱ्यांना सन २०१४ मध्ये निलंबित करण्यात आले आहे.

(२) व (३) प्रस्तुत प्रकरणी चौकशीची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील ग्रामीण भागातील शेतकरी आत्महत्या रोखण्यासाठी
दलालमुक्त बाजारपेठेची निर्मिती करण्याबाबत**

(१४) ४२२४२ (२८-०४-२०१६). श्री.भारत भालके (पंढरपूर), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.संग्राम थोपटे (भोर), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील ग्रामीण भागातील शेतकरी आत्महत्या रोखण्यासाठी दलालमुक्त बाजारपेठेची निर्मिती करून शेती हमीभाव, खात्रीशीर विमा द्यावा अशी महत्वपूर्ण शिफारस शासनाने नेमलेल्या तज्ञांनी केली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रश्नाच्या शिफारशीनुसार शेतकरी आत्महत्या रोखण्यासाठी शेतीला हमीभाव, खात्रीशीर विमा देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (२१-०१-२०१७) : (१) शेतकरी आत्महत्या प्रकरणी केंद्र व राज्य शासनाने जाहीर केलेल्या पॅकेजेसच्या अंमलबजावणीचे मुल्यमापन करण्यासाठी महसूल व वन विभागाच्या शा.नि.क्र. एससीवाय- २००७/प्र.क्र. ३२८/- म.-७, दि. १३.११.२००७ अन्वये अर्थतज्ञ डॉ. नरेंद्र जाधव यांची एक सदस्यीय समिती स्थापन करण्यात आलेली होती. सदर समितीने त्यांचा अहवाल दि.२७/०७/२००८ रोजी शासनास सादर केला. सदर अहवालात दलालमुक्त कृषी उत्पन्न बाजार समितीची निर्मिती, शेती मालाला वाजवी भाव देणे, सुधारित पीक विमा योजना लागू करणे व शेतकरी कुटुंबांना अनुदानित जीवन विमा उपलब्ध करून देणे इ. महत्वपूर्ण शिफारशीचा समावेश आहे.

(२) १. शेतमालाला किमान हमीभाव जाहीर करणे ही बाब केंद्र शासनाच्या अखत्यारितील आहे. शेतमालाला वाजवी हमी भाव मिळावेत म्हणून राज्य शासन केंद्र शासनाकडे नेहमीच आग्रही भूमिका मांडत असते.

२. कृषी व पदुम विभाग शा.नि.क्र. प्रपीवियो- २०१६/प्र.क्र. ९७/११-अ, दि. ०५/०७/२०१६ अन्वये राज्यात सर्व व्यापक अशी प्रधानमंत्री फसल विमा योजना राबविण्यास मंजूरी देण्यात आलेली आहे. सदर योजनेतर्गत पीक विमा हप्ता रक्कमेच्या केवळ २% रक्कम खरीप हंगामासाठी, १.५% रक्कम रब्बी हंगामासाठी आणि ५% रक्कम नगदी पिकांसाठी शेतकऱ्यांनी भरावयाची असून उर्वरित अनुक्रमे ९८%, ९८.५% आणि ९५% रक्कम अनुदान स्वरूपात शासनाकडून दिली जाणार आहे.

३. कृषी व पदुम विभाग शा.नि.क्र. शेअवि-२०१५/प्र.क्र.१५९/११-अ, दिनांक २६/११/२०१५ अन्वये राज्यातील १.३७ कोटी खातेदार शेतकऱ्यांना गोपीनाथ मुंडे शेतकरी अपघात विमा योजना लागू करून रु. २ लाखापर्यंतचे विमा संरक्षण देण्यात आलेले आहे.

४. शेतकरी व ग्राहक यांच्या हिताकरिता महाराष्ट्र कृषी उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) अधिनियम, १९६३ यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभागाने दि. ०५/०७/२०१६ रोजी वटहुकुम प्रख्यापित करून पणन अधिनियमात ई-ट्रेडिंग, सिंगल पॉइंट लेव्ही, शेतकऱ्यांऐवजी खरेदीदारांकडून अडत वसूल करण्यात यावी. शेतकऱ्यांना त्यांनी उत्पादित केलेल्या फळे व भाजीपाल्याची विक्री कृषी उत्पन्न बाजार समितीच्या आवार बरोबरच कोठेही विकण्याची मुभा इ. तरतूदी करण्यात आलेल्या आहेत.

५. शेतकरी, शेतकरी गट, शेतकरी उत्पादक कंपनी, शेतकरी उत्पादक सहकारी संस्था यांच्या सभासदांचा माल थेट ग्राहकांना विकण्यासाठी सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग

विभागाद्वारे संत शिरोमणी श्री. सावता माळी शेतकरी आठवडे बाजार अभियान राज्यात राबविण्यात येत आहे. या योजनेतर्गत आतापर्यंत राज्यात एकूण ६९ शेतकरी आठवडे बाजार सुरु करण्यात आले आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वाशिम जिल्ह्यामध्ये संत्रा व डाळींब पिकासाठी हवामान आधारित
फळ पिकविमा योजनेस मुदतवाढ देण्याबाबत**

(१५) ४३२५१ (२८-०४-२०१६). प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वाशिम जिल्ह्यामध्ये संत्रा व डाळींब पिकासाठी हवामान आधारित फळ पिकविमा योजनेची माहिती जिल्हा कृषी अधीक्षक कार्यालयाने अंतिम मुदतीला प्रसिध्दी दिल्यामुळे येथील दुष्काळग्रस्त शेतकऱ्यांमध्ये असंतोष झाला असल्याचे माहे डिसेंबर, २०१५ दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यासंदर्भात शसनाने चौकशी करून सदर योजनेस मुदतवाढ देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१३-०१-२०१७) : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजा रेंगेपार (ता.तुमसर, जि.भंडारा) येथील गावातील नदीकाठावर
असलेल्या घरांचे पुनर्वसन करण्याबाबत**

(१६) ४७५७३ (२८-०४-२०१६). श्री.चरण वाघमारे (तुमसर), श्री.रामचंद्र अवसरे (भंडारा), श्री.संजय पुराम (आमगाव) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजा रेंगेपार (ता.तुमसर, जि.भंडारा) येथील गावातील नदीकाठावर असलेल्या घरांचे पुनर्वसन करण्याची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींकडून करण्यात आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासनाने वारंवार आश्वासने देऊनही कोणत्याच प्रकारची कार्यवाही केली नाही, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मौजा रेंगेपार (ता.तुमसर, जि.भंडारा) येथील गावातील नदीकाठावर असलेल्या घरांचे पुनर्वसन करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (०५-०१-२०१७) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) मौजा रेंगेपार येथील एकूण ११ कुटूंबांना गावठाणामध्ये प्लॉट वाटप करण्यात आलेले आहे. पुनर्वसित ११ कुटूंबांपैकी ४ कुटूंबधारकांची नावे इंदिरा आवास योजनेअंतर्गत प्रतिक्षा यादीमध्ये समाविष्ट करण्यात आले आहे. तसेच ७ कुटूंबधारकाना प्रधानमंत्री आवास योजनेअंतर्गत घरकुल मिळण्याबाबत प्रस्तावित केले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात मोत्यांची शेती करण्यास प्रोत्साहन देण्याबाबत

(१७) ५३२३८ (२८-०४-२०१६). श्री.राहूल कुल (दौंड) : सन्माननीय मत्स्यव्यवसाय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मोत्यांची शेती करण्यास प्रोत्साहन देण्याचा निर्णय राज्य शासनाने माहे फेब्रुवारी, २०१६ मध्ये वा त्या दरम्यान निर्णय घेतला असून तशी योजना सुरु करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मोत्यांची शेती करण्याच्या योजनेचे स्वरूप काय आहे व अधिकाधिक शेतकऱ्यांनी या योजनेचा लाभ घ्यावा यासाठी योजना अंमलबजावणीबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. महादेव जानकर (२५-०१-२०१७) : (१) नाही. हे खरे नाही.

या विभागामार्फत असा कोणताही निर्णय घेण्यात आलेला नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

उरण, नवी मुंबईच्या भूमिहीन शेतकरी व त्यांच्या कुटुंबियांना लाभ देण्याबाबत

(१८) ५३८५४ (२२-०८-२०१६). श्री.मनोहर भोईर (उरण), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ), श्री.वैभव नाईक (कुडाळ), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासकीय प्रकल्पासाठी ज्यांच्या जमिनी शासन संपादित करणार त्यांना देण्यात येणाऱ्या प्रकल्पग्रस्त दाखल्याचा लाभ पिढीजात कुटुंबातील एका व्यक्तीला देण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर निर्णयाच्या अनुषंगाने शासनाने प्रकल्पांसाठी उरण, नवी मुंबईच्या स्थानिक भूमिपुत्रांच्या पिकल्या जमीनी कवडीमोल भावाने संपादित केल्या गेल्या असलेल्या भूमिहीन शेतकरी व त्यांच्या कुटुंबियांना लाभ देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (०३-०१-२०१७) : (१) होय हे खरे आहे.

महाराष्ट्र शासन, सामान्य प्रशासन विभाग यांचेकडील शासन निर्णय क्रमांक-एमईएम-१०८०/३५/१६-अ, दि.२१/०१/१९८० नुसार प्रकल्पग्रस्त कुटुंबातील, प्रकल्पग्रस्तावर अवलंबून असणाऱ्या एका व्यक्तीस नोकरीविषयक प्रकल्पग्रस्त दाखला देण्यात येतो.

(२) प्रकल्पग्रस्त दाखला धारकास उपरोक्त शासन निर्णय व महाराष्ट्र प्रकल्पबाधित व्यक्तित्चे पुनर्वसन अधिनियम १९९९ मधील तरतूदीनुसार "क" व "ड" वर्ग नोकऱ्यांत प्राथम्य देण्यात येते. तसेच प्रकल्पग्रस्तांच्या नेमणुका त्यांची सेवाप्रवेश अर्हता तपासून व सेवाप्रवेश नियमानुसार जाहिरात देऊन स्पर्धा परिक्षेद्वारे करण्याबाबत मा.उच्च न्यायालयाच्या औरंगाबाद खंडपीठाने आदेश दिले होते. त्या अनुषंगाने सामान्य प्रशासन विभागाने दिनांक २७/१०/२००९ रोजी आदेश निर्गमित केले असून त्यानुसार प्रकल्पग्रस्तांच्या नेमणूकीची कार्यवाही केली जाते.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कोयना प्रकल्पग्रस्तांच्या प्रलंबित विकास कामांकरीता तसेच पुनर्वसनाच्या कामांना
राज्य शासनाकडून विशेष निधी मिळणेबाबत**

(१९) ५३९४८ (२२-०८-२०१६). श्री.शंभूराज देसाई (पाटण) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोयना प्रकल्पाग्रस्तांच्या प्रलंबित विकासकामांकरीता तसेच या पुनर्वसनाच्या कामांना राज्य शासनाकडून विशेष निधी मिळणेबाबतचा प्रस्ताव उप अधीक्षक अभियंता कोयना बांधकाम मंडळ सातारा यांनी दिनांक ३० मार्च, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास शासनाकडे पाठविला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरचा प्रस्ताव गेले अनेक दिवस शासनाकडे प्रलंबित असल्याने कोयना प्रकल्पग्रस्तांची प्रलंबित कामे तसेच पुनर्वसनाची कामे रखडली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, कोयना प्रकल्पग्रस्तांच्या प्रलंबित विकासकामांकरीता तसेच या पुनर्वसनग्रस्तांच्या पुनर्वसनाच्या कामांना शासनाकडून विशेष निधी देणेबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (०५-०१-२०१७) : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) अंशतः खरे आहे . उपरोक्त प्रमाणे दि.३०/०३/२०१५ च्या पत्रान्वये शासनास उपअधिक्षक अभियंता, कोयना बांधकाम मंडळ, सातारा यांच्याकडून निधी मागणी प्रस्ताव प्राप्त झाला होता. तथापि, वित्त विभागाकडून प्राप्त विविध सूचनांची अंमलबजावणी करण्याच्या अनुषंगाने, दि.१८/०४/२०१५ च्या शासन पत्रान्वये सर्व प्रकल्पयंत्रणांना, विभागीय आयुक्त/जिल्हाधिकारी यांचे स्तरावरून प्रशासकीय मान्यता प्रदान नागरी सुविधांकरिता आवश्यक निधी मागणी प्रस्ताव विहित प्रपत्र व प्रमाणत्रांसह संबंधित विभागीय आयुक्त यांचेमार्फत सादर करावेत असे कळविण्यात आले आहे. सदर सूचनेनुसार संदर्भिय प्रस्ताव प्रकल्पयंत्रणेकडून विभागीय आयुक्त, पुणे यांचेकडे पाठविण्यात आला आहे. विभागीय आयुक्तांकडून सदर प्रस्ताव प्राप्त झालेनंतर पुढील कार्यवाही करण्याचे नियोजन आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**जळगाव जिल्ह्यातील गिरणा धरण क्षेत्रातील बागायती शेतकरी
शासकीय मदतीपासून वंचित ठेवल्याबाबत**

(२०) ५४९१४ (२०-०८-२०१६). श्री.सुभाष उर्फ पंडितशेठ पाटील (अलिबाग), श्री.धैर्यशील पाटील (पेण) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) भडगांव, चाळीसगाव, पाचोरा, एरंडोल (जि.जळगांव) तालुक्यातील गिरणा धरण क्षेत्रात सुमारे ६० हजार हेक्टर बागायती क्षेत्र आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, वरील तालुके दुष्काळी तालुके म्हणून जाहीर झाले आहेत, हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, चालू हंगामात उक्त तालुक्यातील बागायती नष्ट झाल्या असून देखील संबंधित क्षेत्रातील बागायतीदारांना दुष्काळी अनुदान नाकारण्यांत आले आहे हेही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, त्याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (५) असल्यास, चौकशीअंती बागायतीदारांना अनुदान देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (०६-०१-२०१७) : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

सन २०१५ चे खरीप हंगामात ७/१२ उताऱ्यावरील पिक नोंदीनुसार बाधित शेतकऱ्यांना दुष्काळी अनुदान वाटप करण्यात येत आहे.

(४), (५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

चिखली (ता.जि.बुलडाणा) येथील शेतकऱ्यांना पिक विम्याची रक्कम देण्याबाबत

(२१) ५५३५७ (२२-०८-२०१६). श्री.राहुल बोंद्रे (चिखली) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) चिखली (ता.जि.बुलडाणा) येथील शेतकऱ्यांना पिक विम्याची रक्कम तात्काळ देण्यात यावी अशी मागणी नागरिकांकडून होत असल्याचे माहे जून, २०१६ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त परिसरातील शेतकऱ्यांनी आपल्या शेतातील पिक विम्याच्या हप्ता बँकेत भरला आहे, दुष्काळी परिस्थिती असल्याने सोयाबीन, मुग, उडीद, कपाशी, तूर, पिकांचे अत्यल्प उत्पादन झाल्याने शेतकऱ्यांची हक्काची पिक विम्याची रक्कम तातडीने मिळणे आवश्यक असतानाही ती मिळत नसल्याने शेतकऱ्यांची गैरसोय होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीअंती शेतकऱ्यांची पिक विम्याची रक्कम तातडीने मिळणेबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१७-०१-२०१७) : (१) होय.

(२), (३) व (४) नाही.

खरीप हंगाम २०१५ ची नुकसान भरपाई भारतीय कृषि विमा कंपनीमार्फत निश्चित करण्यात आली असून दि.२० ते २५ मे, २०१६ च्या दरम्यान पात्र शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यावर जमा करणेसाठी शेतकऱ्यांच्या संबंधित बँकाकडे वर्ग करण्यात आली होती. चिखली तालुक्यातील ६१,९९३ शेतकऱ्यांनी रु.३.१५ कोटी विमा हप्ता भरून योजनेत सहभाग घेतला होता. त्यापैकी ४४,८०० शेतकऱ्यांना रु.३२.११ कोटी नुकसान भरपाई मंजूर झाली असून सदरची रक्कम बँकामार्फत संबंधित शेतकऱ्यांना अदा करण्यात आली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील आपत्ती व्यवस्थापन केंद्राबाबत

(२२) ५५९५१ (२९-०८-२०१६). श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), डॉ.राहुल पाटील (परभणी) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्य आपत्ती व्यवस्थापन धोरणाच्या नविन आराखड्यास शासनाने मान्यता दिली असून आपदग्रस्तांना द्यावयाच्या किमान सहाय्याबाबत राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाचे निकष आता राज्यातही लागू होणार असल्याचे माहे एप्रिल, २०१६ दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील २२ महापालिका व २२५ नगरपालिकांमधील नागरी भागामध्ये नैसर्गिक आपत्तीत होणारे नुकसान टाळण्यासाठी राज्यात नवी मुंबई, ठाणे, पुणे, सांगली, सोलापूर, औरंगाबाद, नांदेड, नाशिक, अमरावती व नागपूर या २० शहरामध्ये प्रादेशिक आपत्ती व्यवस्थापन केंद्र स्थापन करण्याचा निर्णय दिनांक २५ जुलै २००६ मध्ये शासनाने घेतला होता, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, जुलै २००६ मध्ये स्थापन झालेली ही आपत्ती व्यवस्थापन केंद्रे निधी अभावी अद्यापही सुरु झालेली नाहीत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या आपत्ती व्यवस्थापन केंद्रासाठी निधी उपलब्ध करून न देण्याची कारणे काय आहेत व याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (२७-१२-२०१६) : (१) होय.

(२) होय.

(३) नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अकोला, अमरावती, आणि बुलडाणा जिल्ह्यातील खारपानपट्ट्यातील
४.१६ लाख हेक्टर जमिनीची पोत सुधारून विकास करण्याबाबत**

(२३) ५६१२० (२०-०८-२०१६). श्री.विजय वडेडीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला, अमरावती, आणि बुलडाणा जिल्ह्यातील १६ तालुक्यांमध्ये असलेल्या खारपानपट्ट्यातील ४.१६ लाख हेक्टर जमिनीची पोत सुधारून विकास करण्याबाबतचा प्रस्ताव राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे पाठविला असून केंद्र शासनाने त्यास तत्वतः मंजूरी दिली असल्याचे माहे मे, २०१६ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरील खारपानपट्ट्यातील विकास कामांना किती खर्च येणार आहे व सदरील खर्चास मंजूरी मिळाली आहे काय,

(३) असल्यास, खारपानपट्ट्यातील ४.१६ लाख हेक्टर जमिनीची पोत सुधारून विकास करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (०७-१२-२०१६) : (१), (२) व (३) मराठवाडा व विदर्भातील दुष्काळग्रस्त गावांसाठी तसेच पूर्णा नदीच्या खोऱ्यातील खारपाण पट्ट्यातील जमिनीचा पोत सुधारून सुमारे ४९०० गावांचा विकास करण्याची बाब अंतर्भूत असलेला हवामान अनुकूल कृषी प्रकल्पाचा (POCRA) प्रस्ताव राज्य शासनाने जागतिक बँकेच्या अर्थसहाय्यासाठी केंद्र शासनास सादर केला होता.

केंद्र शासनाने सदर प्रकल्प प्रस्तावाची जागतिक बँकेकडे शिफारस केली होती व त्यानुसार जागतिक बँकेने राज्य शासनासोबत सदर नियोजित प्रकल्पाची आखणी व अंमलबजावणी करण्यास सहमती दर्शविलेली आहे. त्यानुषंगाने दि.०७ जुलै, २०१६ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये राज्य शासनाने सदर प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीस तत्वतः मान्यता दिली व दि.१०.०८.२०१६ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये मुंबई येथे प्रकल्प व्यवस्थापन कक्ष स्थापन करणे तसेच प्रकल्पास आवश्यक पदांच्या निर्मितीस मंजूरी प्रदान केली आहे.

सदर नियोजित प्रकल्पाचा आराखडा तयार करण्याकरीता सदर प्रकल्पासाठी मुंबई येथे "प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षाची" २३ पदांसह स्थापना करण्यात आली असून, या कक्षामार्फत प्रकल्पाचा आराखडा अंतीम करण्याची कार्यवाही सुरु आहे. सदर आराखडा अंतिमतः केंद्र शासन व जागतिक बँकेने मंजूर केल्यानंतर प्रकल्पांतर्गत विविध कामांकरिता येणाऱ्या खर्चाचा तपशील स्पष्ट होईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यभरातील कृषी विभागातील कृषी सहाय्यकांनी त्यांच्या
प्रलंबित मागण्याबाबत केलेले आंदोलन**

(२४) १७३०२ (२०-०८-२०१६). श्रीमती संध्यादेवी देसाई-कुपेकर (चंदगड), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यभरातील कृषी विभागातील कृषी सहाय्यकांनी माहे फेब्रुवारी, २०१६ च्या तिसऱ्या सप्ताहात त्यांच्या विविध मागण्यांसाठी आंदोलन केले हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, आंदोलनकर्त्यांच्या मागण्या कोणकोणत्या आहेत,
- (३) असल्यास, कोणकोणत्या मागण्या मान्य करण्यात आल्या आहेत तसेच उर्वरित मागण्यां मान्य करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१०-०१-२०१७) : (१) हे खरे नाही.

(२) कृषि सहाय्यक संघटनेच्या विविध प्रकारच्या एकूण २१ मागण्या आहेत. त्यापैकी प्रमुख मागण्या खालीलप्रमाणे आहे.

१. १२ वर्षांच्या सेवेनंतर पहिली व २४ वर्षांच्या सेवेनंतर दुसरी कालबद्ध पदोन्नती लागू करावी.
२. कृषि सेवक पदांचा ३ वर्षांचा कालावधी अर्हताकारी सेवा म्हणून ग्राह्य धरावा.
३. कृषि सहाय्यक, कृषिसेवक व कृषि पर्यवेक्षक संवर्गांच्या कायम प्रवास भत्यामध्ये वाढ करणेबाबत.
४. कृषि सहाय्यकांना तदर्थ पदोन्नती मिळणेबाबत.

५. कृषि विभागाचा प्रलंबित सुधारित आकृतीबंध लवकर निश्चित करून कृषि सहाय्यकांचे पदे वाढ करण्यात यावी. तसेच पदोन्नतीच्या संधी वाढवण्यात याव्यात.
  ६. गाव पातळीवर वर्ग-३, मंडळ स्तरावर वर्ग-२ व तालुका स्तरावर वर्ग-१ अधिकारी आणि त्रिस्तरीय रचना करण्यात यावी. तसेच सर्व अधिकारी व कर्मचारी यांच्या कर्तव्य व जबाबदाऱ्यांची फेररचना करून कृषि सहाय्यकांवरील कामाचा ताण कमी करण्यात यावा.
  ७. महाराष्ट्र कृषि सेवा गट-अ, गट-ब पदाच्या परीक्षेसाठी कृषि विभागातील तांत्रिक कर्मचाऱ्यांना वयाच्या उच्चतम मर्यादेत सुट देण्यात यावी. तसेच काही पदांच्या ठराविक जागा या तांत्रिक कृषि कर्मचाऱ्यांसाठी आरक्षित करण्यात याव्यात.
- (३) कृषि सहाय्यक संघटनेच्या काही मागण्या न्यायप्रवीष्ट आहेत तसेच काही मागण्याबाबत शासनस्तर व काहीबाबत कृषि आयुक्तालय स्तरावर कार्यवाही सुरु आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्य शासनाने शेतकऱ्यांना ठिबक सिंचनासाठी मिळणाऱ्या अनुदानाची
ऑनलाईन प्रक्रिया बंद केल्याबाबत**

- (२५) ५७४१७ (२०-०८-२०१६). श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्य शासनाने पाण्याचा वापर योग्य प्रकारे गरजेनुसार व्हावा म्हणून शेतकऱ्यांना ठिबक सिंचनासाठी ५० टक्के अनुदान जाहिर केले आहे, हे खरे आहे काय,
  - (२) असल्यास, ठिबक सिंचनकडे वळलेल्या शेतकऱ्यांना गेल्या माहे नोव्हेंबर, २०१५ पासून ठिबकसाठी ऑनलाईन अनुदान प्रक्रिया शासनाने बंद केली आहे, हे खरे आहे काय,
  - (३) असल्यास, शासनाने चौकशी केली आहे काय,
  - (४) असल्यास, चौकशीअंती ठिबकसाठी बंद असलेली अनुदान ऑनलाईन प्रक्रिया चालू करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
  - (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (२८-१२-२०१६) : (१) केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार आवर्षण प्रवण क्षेत्रातील अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकरी ६०% व इतर शेतकरी ४५% आणि आवर्षण प्रवण क्षेत्राबाहेरील अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकरी ४५% व इतर शेतकरी ३५% याप्रमाणे अनुदानाचे प्रमाण निश्चित केलेले आहे.

(२) नाही. प्रत्येक वर्षी त्या-त्या वर्षात उपलब्ध होणाऱ्या अनुदानाच्या मर्यादेत सूक्ष्म सिंचनाचा कार्यक्रम राबविण्यासाठी शेतकऱ्यांकडून विहित कालावधीत ऑनलाईन अर्ज स्वीकारण्यात येतात. त्यानुसार सन २०१५-१६ या वर्षात सूक्ष्म सिंचनाचा कार्यक्रम राबविण्यासाठी शेतकऱ्यांकडून अर्ज स्वीकारण्यासाठी दिनांक १५ ऑक्टोबर, २०१५ ते दिनांक १५ नोव्हेंबर,

२०१५ या कालावधीत ऑनलाईन प्रणाली सुरु होती. सन २०१६-१७ या वर्षात योजना राबविण्यासाठी दिनांक ०७ सप्टेंबर, २०१६ ते दिनांक ०६ ऑक्टोबर, २०१६ या कालावधीत ऑनलाईन प्रणाली सुरु होती.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रायगड जिल्ह्यात यंदा सरासरीपेक्षा जास्त पावसामुळे ८४ गावांच्या
नैसर्गिक आपत्तीच्या अहवालाबाबत**

(२६) ५८४३८ (२२-०८-२०१६). श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.विजय काळे (शिवाजीनगर) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रायगड जिल्ह्यात ८४ गावांना नैसर्गिक आपत्तीपासून नुकसान होणार असल्याचा अहवाल भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणेने जिल्हा प्रशासनाला दिला असल्याचे माहे मे, २०१६ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दरड कोसळण्याची भिती असणारी जिल्ह्यातील १३ तालुक्यातील संभाव्य गावांना पावसाळ्या दरम्यान पुनर्वसन व स्थलांतरण करण्याच्या सूचना देण्यात आल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी चौकशी करून संभाव्य गावांच्या पुनर्वसन व स्थलांतर करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (०१-०२-२०१७) : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) हे अंशतः खरे आहे.

सन २००६-०७ व २००७-०८ मध्ये भूजल सर्वेक्षण विकास यंत्रणा रायगड यांनी ८४ गावे / वाड्यांमध्ये अंशतः / पूर्णतः पुनर्वसन / स्थलांतर सुचविले आहे. त्यापैकी १३ गावांमध्ये पुनर्वसनाची कार्यवाही करण्यात आली आहे. तसेच १७ गावांच्या पुनर्वसनाचे काम विचाराधीन आहे. उर्वरित ५४ दरडग्रस्त गावांतील नागरिकांना मान्सून कालावधीमध्ये अतिवृष्टी होत असल्यास सुरक्षित ठिकाणी स्थलांतर करण्याबाबत स्थानिक तलाठी वा तहसील कार्यालयाकडून सूचना देण्यात येतात. तसेच आवश्यक त्या ठिकाणी गरजेनुसार तात्पुरते स्थलांतर करण्यात येते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

उस्मानाबाद जिल्ह्यातील शेतकरी अद्याप खरीप २०१५ मधील
अनुदानापासून वंचित राहिल्याबाबत

- (२७) ५८५४३ (२२-०८-२०१६). श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) उस्मानाबाद जिल्ह्यातील खरीप २०१५ या हंगामातील बाधित शेतकऱ्यांना अनुदानापोटी देण्यात येणारी रुपये ३२१७७.०८ लक्ष रक्कम मंजूर करून तसा मागणीचा प्रस्ताव शासनाकडे पाठविण्यात आला, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उपरोक्त मागणीच्या अनुषंगाने आजतागायत शासनाकडून फक्त रुपये २५६३७.०० लक्ष रक्कम जिल्हा प्रशासनास प्राप्त झाली असून त्यातील रुपये २५५६९.३२ लक्ष इतकीच रक्कम शेतकऱ्यांना वितरीत करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, जिल्हा प्रशासनाकडील अंदाजे १००.०० लक्ष शिल्लक रक्कम व शासनाकडून येणारी प्रलंबित रक्कम अशी एकूण रुपये ६५४०.०८ लक्ष शेतकऱ्यांना अद्यापपर्यंत प्राप्त झाला नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (५) असल्यास, चौकशीअंती सदर अनुदानाची रक्कम तात्काळ शेतकऱ्यांना देणेबाबत तसेच जिल्हा प्रशासनाकडे वितरणाविना अनुदानाची रक्कम शिल्लक ठेवणाऱ्यांविरुद्ध कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (०५-०१-२०१७) : (१) होय हे खरे आहे.

- (२) उस्मानाबाद जिल्ह्याकरिता एकूण रु.२६६.४४ कोटी निधी देण्यात आला होता. त्यापैकी २०४९०४ एवढ्या शेतकऱ्यांच्या खात्यावर एकूण रु.२६०.८१ कोटी जमा करण्यात आले आहेत.
- (३) उर्वरित शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यावर निधी वितरणाची कार्यवाही सुरु आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

उस्मानाबाद जिल्ह्यात सन २०१५- २०१६ या कालावधीत मंजूरी देण्यात आलेल्या पॉलीहाऊसचे
अनुदान देण्याबाबत तसेच नविन प्रस्तावांना मंजूरी देण्याबाबत

- (२८) ५८५५९ (२०-०८-२०१६). श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.अजित पवार (बारामती) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) उस्मानाबाद जिल्ह्यात सन २०१५-२०१६ मध्ये मंजूरी देण्यात आलेल्या पॉलीहाऊसचे अनुदान लवकर देण्याबाबतची मागणी करणारे निवेदन माहे जुन, २०१६ मध्ये वा त्यादरम्यान शेतकऱ्यांनी जिल्हाधिकारी यांच्याकडे दिले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, अवर्षणप्रवण असलेल्या उस्मानाबाद जिल्ह्यात आणखीन नविन पॉलीहाऊस उभारण्यास संमती देण्याबाबतची मागणीही शासनाकडे वारंवार करण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सद्यस्थितीत जिल्ह्यात मागणी करण्यात आलेल्या प्रस्तावांपैकी किती प्रस्तावास मंजूरी देण्यात आली आहे,
- (४) असल्यास, सदर अनुदान शेतकऱ्यांना तात्काळ मंजूर करून देण्याबाबत शासनाने काय कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (२९-११-२०१६) : (१) व (२) हे खरे आहे.

- (३) सन २०१५-१६ मध्ये पॉलीहाऊस च्या २५२ प्रस्तावांना पुर्वसंमती देण्यात आलेली आहे.
- (४) पूर्वसंमती दिलेल्या २५२ प्रस्तावांपैकी १५१ प्रस्ताव जिल्हा स्तरावर अनुदान वितरणासाठी प्राप्त झाले असून त्यापैकी ५९ प्रस्तावांना सन २०१५-१६ मध्ये अनुदान वितरीत करण्यात आले आहे. उर्वरीत ९२ प्रस्तावांना सन २०१६-१७ मध्ये अनुदान वितरीत करण्याची कार्यवाही चालू आहे.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रामटेक, मौदा, पारशिवनी तालुक्यातील शेतकऱ्यांना
ठिबक सिंचनाच्या सोयी उपलब्ध करण्याबाबत**

(२९) ५८९०७ (२०-०८-२०१६). श्री.डि मल्लीकार्जून रेड्डी (रामटेक) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नागपूर रामटेक विधानसभा क्षेत्रातील रामटेक, मौदा, पारशिवनी तालुक्यातील शेतकऱ्यांना ठिबक सिंचनाच्या सोयी उपलब्ध करण्याचे निवेदन स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी माहे मार्च २०१६ च्या दुसऱ्या आठवड्यात मा.कृषी मंत्री यांना दिले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त निवेदनाच्या अनुषंगाने रामटेक, मौदा, पारशिवनी तालुक्यातील शेतकऱ्यांना ठिबक सिंचनाच्या सोयी उपलब्ध करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (२८-१२-२०१६) : (१) होय.

- (२) प्रधानमंत्री कृषी सिंचाई योजनेतर्गत राबविण्यात येणाऱ्या केंद्र पुरस्कृत सूक्ष्म सिंचन योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार उपलब्ध अनुदानाच्या मर्यादेत जिल्ह्यातील खातेदार

संख्येच्या प्रमाणात सूक्ष्म सिंचन योजनेचा वार्षिक आराखडा तयार करण्यात येतो. त्यानुसार सन २०१६-१७ या वर्षात नागपूर जिल्ह्यात रु.१२.८७ कोटी रकमेचा सूक्ष्म सिंचनाचा कार्यक्रम राबविण्याचे प्रस्तावित आहे. २०१६-१७ या आर्थिक वर्षात रामटेकसाठी रु.२७१५००, मौदा तालुक्यासाठी रु.२९,००,००० व पारशिवनी रु.१३,३५,००० याप्रमाणे सूक्ष्म सिंचन संचासाठी आर्थिक लक्षांक देण्यात आले आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागपूर जिल्ह्यातील पारशिवनी तालुक्यामध्ये कृषी विभागाच्या माध्यमातून माती परिक्षण केंद्र व शेतकऱ्यांना आधुनिक शेती प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्याबाबत

(३०) ५९१२८ (२०-०८-२०१६). श्री.डि मल्लीकार्जून रेड्डी (रामटेक) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर जिल्ह्यातील पारशिवनी तालुक्यामध्ये कृषी विभागाच्या माध्यमातून माती परिक्षण केंद्र व शेतकऱ्यांना आधुनिक शेती प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्याची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी माहे मे, २०१६ च्या दुस-या आठवड्यात केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त निवेदनावर शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१७-०१-२०१७) : (१) एप्रिल, २०१६ मध्ये अशा आशयाचे पत्र प्राप्त झाले आहे.

(२) शेतकऱ्यांना आधुनिक शेती प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्याबाबत शासनस्तरावर कोणतेही धोरण नाही.

नागपूर जिल्ह्यातील प्रत्येक उपविभागात मृद चाचणी प्रयोगशाळा स्थापन्याचा प्रस्ताव जिल्हा नियोजन समितीच्या निधीमधून करण्याबाबत कृषी समितीच्या सभेत प्रस्तावित केले होते. त्यानुषंगाने प्रत्येक उपविभागस्तरावर मृद चाचणी प्रयोगशाळा स्थापन करणेबाबतचा प्रस्ताव जिल्हा नियोजन समितीपुढे सादर करण्यात आला आहे. त्यानुषंगाने कार्यवाही करण्यात येत आहे. तसेच शेतकऱ्यांना आधुनिक शेती प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्याबाबत शासनस्तरावर कोणतेही धोरण नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

नांदेड जिल्ह्यातील मुखेड तालुक्यात ४१ गावात एकात्मिक पाणलोट कामात अनियमितता व गैरव्यवहार झाल्याबाबत

(३१) ५९५०५ (२०-०८-२०१६). श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुखेड (जि.नांदेड) तालुक्यातील ४१ गावात एकात्मिक पाणलोट कामात अनियमितता व गैरव्यवहार झाल्याचे निदर्शनात आले असून या प्रकरणी कृषी कार्यालयातील कर्मचारी निलंबित झाल्याचे निष्पन्न होवूनही त्यांच्या विरुद्ध कार्यवाही करण्याऐवजी त्यांना पुन्हा सेवेत सामावून घेतल्याची बाब निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, कर्मचाऱ्यांवर कोणतीही कारवाई न करता त्यांचे परस्पर निलंबन रद्द करून त्यांना पुन्हा कामावर घेतले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (४) असल्यास, चौकशीअंती उक्त कर्मचाऱ्यांवर निलंबनाची कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (०५-१२-२०१६) : (१), (२) व (३) मुखेड तालुक्यातील एकात्मिक पाणलोट व्यवस्थापन कार्यक्रमांतर्गत झालेल्या कामांमध्ये व्यवस्थापन कार्यक्रमांतर्गत झालेल्या कामांमध्ये शासन निर्णय व मार्गदर्शक सूचनांचे उल्लंघन केल्यामुळे गट-क संवर्गातील ६ कर्मचाऱ्यांना विभागीय कृषि सहसंचालक, लातूर यांनी दि.१९.१२.२०१५ च्या आदेशान्वये निलंबित केले. तदनंतर सर्व संबंधितांना विभागीय चौकशीच्या अधीन राहून दि.२३.०५.२०१६ च्या आदेशान्वये शासन सेवेत पुनःस्थापित केले आहे. संबंधितांविरुद्ध विभागीय चौकशीची कार्यवाही प्रस्तावित आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात गेल्या वर्षीच्या खरिपातील शेतपिकांच्या नुकसानीपोटी शासनाने पहिल्या टप्प्यात दोन हजारकोटी रुपयांच्या मदतीचे वाटपाबाबत.

(३२) ६०२०४ (२२-०८-२०१६). श्री.समीर कुणावार (हिंणघाट) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात गेल्या वर्षीच्या खरिपातील शेतपिकांच्या नुकसानीपोटी शासनाने पहिल्या टप्प्यात दोन हजारकोटी रुपयांच्या मदतीचे वाटप जाहीर केले असल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या संदर्भात शासनाने विशेष मोहीम राबवून मदत वाटपाचा आढावा घेण्यासाठी संबंधित जिल्हाधिकार्यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन करणार आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर समित्या स्थापन करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (०१-०२-२०१७) : (१) होय. हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) शासन निर्णय एससीवाय-१२/२०१५/प्र.क्र.१८७/म-११ दि.२.१.२०१६ अन्वये समिती स्थापन करण्याबाबत सूचना दिलेल्या आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्याच्या हवामान विभागाकडून शेतकऱ्यांना पावसाचा अचूक अंदाज देण्याबाबत

(३३) ६०५७३ (२०-०८-२०१६). श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (कराड उत्तर) :

सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शेतकऱ्यांना राज्यात मान्सून दाखल झाल्याशिवाय पेरण्या करू नयेत असा सल्ला कृषी हवामान खात्याच्या उपमहासंचालकांनी शेतकऱ्यांना दिनांक १२ जून, २०१६ रोजी वा त्यासुमारास दिला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, गेल्या ३-४ वर्षांपासून हवामान खात्याने पावसाचा अंदाज दिल्याप्रमाणे पाऊस न पडल्यामुळे शेतकऱ्यांचे मोठ्या प्रमाणात आर्थिक नुकसान होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शेतकऱ्यांना पावसाचा अचूक अंदाज देण्याबाबत शासनाने पावसाचा अचूक अंदाज देण्याबाबत संशोधन करण्याची गरज आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, शासनाने शेतकऱ्यांना पावसाचा अचूक अंदाज देण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (२९-११-२०१६) : (१) होय. हे खरे आहे.

(२) खरीप, २०१४ मध्ये टंचाईसदृश्य परिस्थितीमुळे राज्यातील ५० पैसेपेक्षा कमी पैसेवारी असलेल्या एकूण २३८११ गावांतील शेती/फळपिकाखालील एकूण ११२.७२ लाख हेक्टर क्षेत्र बाधित झाले होते. खरीप, २०१५ मध्ये दुष्काळसदृश्य परिस्थितीमुळे राज्यातील ५० पैसेपेक्षा कमी पैसेवारी असलेल्या एकूण २७०७४ गावांतील शेती/फळपिकांखालील एकूण ८५.८० लाख हेक्टर क्षेत्र बाधित झाले होते. तसेच रब्बी २०१५-१६ हंगामात अहमदनगर व सोलापूर जिल्ह्यात ५० पैसेपेक्षा कमी पैसेवारी असलेल्या एकूण १९९१ गावांतील शेती/फळपिकाखालील एकूण १३.३५ लाख हेक्टर क्षेत्र बाधित झालेले आहे. बाधित क्षेत्राकरीता महसूल यंत्रणेमार्फत मदत वाटप करण्यात येते.

(३) हवामान खाते इतर नामांकित संस्थेच्या सहकार्याने प्रगत तंत्र वापरून, स्थानिक (spacial) आणि वेळ (temporal) प्रमाणात मान्सून अंदाजाचे अचूकता वाढविण्यासाठी सातत्याने संशोधन व विकास करत आहे.

(४) भारतीय हवामान खाते multi model तंत्र वापरून देशातील सर्व जिल्ह्यांसाठी पावसाचा अंदाज देते. तसेच जास्तीत जास्त शेतकऱ्यांना हवामान अंदाजाचा फायदा होण्याच्या उद्देशाने भारतीय हवामान खाते प्रत्येक जिल्ह्यात गट पातळीवर (block level) पावसाचा अंदाज देण्याचा प्रयास करीत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोल्हापूरातील प्रकल्पग्रस्तांना जमिनीचे वाटप करण्याबाबत

(३४) ६०७४२ (१९-०८-२०१६). श्री.उल्हास पाटील (शिरोळ) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोल्हापूर जिल्ह्यातील प्रकल्पग्रस्तांना जमिनीचे वाटप करणे, वसाहतींमध्ये पायाभूत सुविधा उपलब्ध करणे, प्रकल्पग्रस्तांच्या वसाहती, महसुली गावे म्हणून घोषित करणे व त्यांच्या जमिनीवरील अतिक्रमणे काढणे, आदी कामे पूर्ण करून त्यांचे प्रश्न मार्गी लावण्याबाबत विभागीय आयुक्त यांनी माहे जून,२०१६ मध्ये वा त्या दरम्यान सूचना दिल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त सूचनानुसार आतापर्यंत किती प्रकल्पग्रस्तांना जमिनीचे वाटप पूर्ण करण्यात आले आहे व किती प्रकल्पग्रस्तांना जमिनीचे वाटप करावयाचे आहे,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी केव्हापर्यंत कार्यवाही पूर्ण होण्याचे अपेक्षित आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (०९-१२-२०१६) : (१) होय.

(२) व (३) कोल्हापूर जिल्ह्यात विविध प्रकल्पाद्वारे बाधित प्रकल्पग्रस्तांपैकी ६८८८ प्रकल्पग्रस्त पर्यायी जमीन मिळण्यास पात्र आहेत. सदर ६८८८ प्रकल्पग्रस्तांपैकी ५६२९ प्रकल्पग्रस्तांना पर्यायी जमिनीचे वाटप करण्यात आले असून, उर्वरित १२५९ प्रकल्पग्रस्तांना वाटप करण्याचे नियोजित आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पवना धरण (जि.पुणे) बाधित शेतकऱ्यांच्या पुनर्वसनाबाबत

(३५) ६०७६८ (२२-०८-२०१६). श्री.महेश (दादा) लांडगे (भोसरी), श्री.राहूल कुल (दोंड), श्री.शरददादा सोनावणे (जुन्नर), श्री.संजय (बाळा) भेगडे (मावळ) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे जिल्ह्यातील पवना धरणाच्या बांधकामासाठी १९ गावातील १२०३ खातेदारांच्या जमिनी शासनाने संपादित केल्या होत्या, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, १२०३ बाधित खातेदारांपैकी ३४० खातेदारांना ४ एकर जमीन देवून त्यांचं पुनर्वसन १९८२ मध्ये करण्यात आले, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, १९७२ मध्ये धरणाचे बांधकाम पूर्ण होऊनही ८६३ बाधित खातेदारांच्या पुनर्वसनाचे काम अद्यापपर्यंत झाले नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उर्वरित ८६३ खातेदारांचे पुनर्वसन करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (०३-०१-२०१७) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) होय, हे खरे आहे.

(४) पवना प्रकल्पातील ८६३ प्रकल्पग्रस्तांना बाधित परिमंडळाच्या पूर रेषेबाहेर खास बाब म्हणून प्रत्येकी १ एकर पर्यायी जमीन वाटप करण्यास दि.७.७.२०१० च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली होती. तथापि प्रस्तुत प्रकरणी मा.उच्च न्यायालय, मुंबई येथे याचिका क्र.४६८८/२०१३ दाखल झाली असून, त्यामध्ये मा.उच्च न्यायालयाने दि.३.१०.२०१३ रोजी स्थगिती (Status Quo) आदेश दिलेले आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शाहूवाडी तालुक्यातील कडवी मध्यम प्रकल्पामुळे विस्थापित झालेल्या धरणग्रस्तांना
सोळा वर्षे उलटूनही पाण्याची सोय नसलेबाबत**

(३६) ६१२७८ (२२-०८-२०१६). श्री.सत्यजीत पाटील-सरुडकर (शाहूवाडी) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कडवी मध्यम प्रकल्पामुळे गोलीवणे येथील लोकांना शिरगाव (ता.शाहूवाडी) येथे विस्थापित करण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सोळा वर्षे उलटूनही या धरणग्रस्त लोकांना शिरगाव येथील वसाहतीत पिण्याच्या पाण्याची देखील सोय नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीअंती सदर धरणग्रस्त लोकांना सर्व सोयीसुविधा व पाण्याची सोय करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (०९-१२-२०१६) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**उस्मानाबाद जिल्ह्यात २०१५-१६ या वर्षासाठी कृषी विभागाच्या वतीने
५५० कांदा चाळींना अतिरिक्त परवानगी दिली गेल्याबाबत**

(३७) ६१३०२ (२०-०८-२०१६). श्री.प्रशांत बंब (गंगापूर), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) उस्मानाबाद जिल्ह्यात २०१५-१६ या वर्षासाठी कृषी विभागाच्या वतीने ११९ कांदा चाळीचे उद्दीष्ट ठरविण्यात आले होते. परंतु प्रत्यक्षात ५५० कांदा चाळींना अतिरिक्त परवानगी दिली गेली व उद्दीष्टा प्रमाणे ११९ कांदा चाळींना अनुदान देण्यात आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, अतिरिक्त कांदा चाळींना केवळ कृषी विभागाने परवानगी दिल्यामुळे, शेतकऱ्यांनी कांदा चाळ उभारणेसाठी सोने-चांदी गहाण ठेवून चाळींची उभारणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) तसेच कृषी विभागाच्या पूर्वपरवानगीने कांदा चाळींची उभारणी केलेल्या शेतकऱ्यांना अनुदान वाटप करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१७-०१-२०१७) : (१), (२), (३) व (४) सन २०१५-१६ मध्ये उस्मानाबाद जिल्ह्याकरीता ११९ कांदाचाळींचे उद्दीष्ट देण्यात आले होते. त्यानुसार ११९ कांदाचाळींना रु.७५.७५ लाख अनुदान वितरीत करण्यात आले आहे. त्याव्यतिरीक्त ५६० कांदाचाळींना पुर्वसंमती देण्यात आली होती. त्याकरीता सन २०१६-१७ मध्ये रु.२९८.६८ लाख अनुदान वितरीत करण्यात आले आहे. अशा प्रकारे उस्मानाबाद जिल्ह्यातील पूर्वपरवानगी दिलेल्या सर्व ६७९ कांदाचाळींना रु.३७४.४३ लाख अनुदान वितरीत करण्यात आले आहे.

शासनाने शेतकऱ्यांना मका व सोयाबीन या पिकांवर मदत जाहीर केली असून लोहारा व सारोळा बु (ता.पाचोरा) येथील शेतकरी या अनुदानापासून वंचित असल्याबाबत

- (३८) ६१४६१ (२०-०८-२०१६). **श्री.किशोर पाटील (पाचोरा) :** सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) लोहारा, (ता.पाचोरा) व सारोळा बु (ता.पाचोरा) येथील आशाबाई अशोक पाटील, अनिता राजेंद्र पाटील व प्रभाबाई दामू पवार व परिसरातील शेतकऱ्यांना शासनाने मका व सोयाबीन या पिकांवर हेक्टरी ६८०० मदत शेतकऱ्यांना जाहीर केलेल्या या अनुदानापासून वंचित असल्याचे माहे मे, २०१६ च्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (३) असल्यास, चौकशीअंती या शेतकऱ्यांना तातडीने अनुदान मिळण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (०५-०१-२०१७) : (१) हे खरे नाही.

लोहारा व सारोळा ब (ता.पाचोरा) येथील आशाबाई अशोक पाटील, अनिता राजेंद्र पाटील व प्रभाबाई दामू पवार यांना हे. ६८००/- प्रमाणे त्यांचे बाधित क्षेत्रानुसार मदत जाहिर केली होती. त्याप्रमाणे त्यांना चेक क्र.१०८४७० अन्वये रु.८३६४/- त्यांच्या स्टेट बँक ऑफ इंडिया पाचोराचे खात्यावर दि.१५.६.२०१६ रोजी जमा करण्यात आला आहे.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

भिवंडी (जि.ठाणे) येथील शेत मजुरांची कृषी विभागाकडे नोंदणी करण्याबाबत

(३९) ६२६७७ (२०-०८-२०१६). श्री.शांताराम मोरे (भिवंडी ग्रामीण) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) भिवंडी (जि.ठाणे) हा तालुका जिल्हयासाठी सर्वात मोठा तालुका असून पावसाळ्यात भातशेतीचे प्रमुख उत्पन्न आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, शासनाच्या कृषी विभागाकडे शेतमजुरांना नोंदणी करण्याची कोणतीही तरतूद नसल्याने शेतीसाठी मजूर मिळणे कठीण झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, त्यामुळे शेतकरी दिवसेंदिवस शेती करणे सोडत आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, कृषी विभागाकडे शेतमजुरांना नोंदणीची तरतूद करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (२०-०१-२०१७) : (१) होय.

(२) व (३) शेतमजुरांना नोंदणी करण्याची तरतूद नसणे याचा शेतमजुर न मिळणे याच्याशी संबंध नाही तथापि, ठाणे जिल्हयात भाताचे एकूण सरासरी क्षेत्र ५५२०० हे. एवढे असून त्यापैकी ५५१०० हे. क्षेत्रावर खरीप हंगाम-२०१६-१७ मध्ये पेरणी झालेली आहे, आणि भिवंडी तालुक्याचे भात पिकाचे सरासरी क्षेत्र १७८८९ हे. असून १६२७८.९८ हे. क्षेत्रावर पेरणी झालेली आहे. यावरून शेतकरी दिवसेंदिवस शेती करणे सोडत आहे ही बाब वस्तुस्थितीवर आधारीत नसल्याचे स्पष्ट होते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही. तथापि, शेत मजुरीवरील खर्च कमी करण्यासाठी राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान, राष्ट्रीय कृषी विकास योजना, कृषी यांत्रिकीकरण उपअभियान इ. योजनांद्वारे अनुदानावर कृषी उपयोगी औजारांचा पुरवठा केला जात आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

खांडवा (जि.अकोला) येथील सेठी सीडसच्या संचालकांनी महाबीज कंपनीला

बनावट टॅग लावून मोठ्या प्रमाणात बियाणे विकल्याबाबत

(४०) ६२८३५ (२०-०८-२०१६). श्री.राजेंद्र नजरधने (उमरखेड), श्री.रणधीर सावरकर (अकोला पूर्व), श्री.हरिष पिंपळे (मुर्तिजापूर), श्री.बळीराम सिरसकर (बाळापूर) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला जिल्हयातील खांडवा येथे सेठी सीडसच्या संचालकांनी अकोला येथील महाबीज कंपनीला बनावट टॅग लावून मोठ्या प्रमाणात बियाणे विकण्याची बाब निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नकली टॅग लावून बियाणे तयार करणाऱ्याविरुद्ध कारवाईचे निर्देश जिल्हाधिकार्यांनी दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, शेतकऱ्यांना फसविणाऱ्या कंपनीवर शासनाने काय कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१६-०१-२०१७) : (१) होय.

(२) त्यावेळी जिल्हाधिकारी अकोला यांच्याकडे महामंडळाचे व्यवस्थापकीय संचालक या पदाचाही पदभार असल्यामुळे त्यांनी या प्रकरणी तात्काळ कार्यवाही करण्याचे निर्देश दिले हे खरे आहे.

(३) मे.सेठी सीडस इंडिया प्रा.लिमिटेड, खंडवा, मध्य प्रदेश या बियाणे पुरवठादारास महाबीज मार्फत काढ्या यादीत टाकण्यात आलेले आहे. तसेच त्यांचेकडून कोणत्याही पिकाचे / वाणाचे बियाणे खरेदी करण्यात येणार नाही. या प्रकरणी पोलीस स्टेशन छैगाव, जिल्हा खंडवा, मध्य प्रदेश यांचे मार्फत तपास पूर्ण झाला असून फौजदारी न्यायालय खंडवा, मध्य प्रदेश येथे प्रकरण न्यायप्रविष्ट आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राष्ट्रीय महामार्ग २११ साठी संपादित झालेल्या जमिनीचे प्रकरण प्रलंबित असल्याबाबत

(४१) ६४०६२ (२६-०९-२०१६). श्री.लक्ष्मण पवार (गेवराई) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राष्ट्रीय महामार्ग २११ साठी संपादित झालेल्या जमिनीचे प्रकरण प्रलंबित असून त्यासंदर्भात दिनांक २ जून, २०१६ रोजी शासकीय विश्रामगृह, गेवराई येथे संबंधितांची बैठक घेण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या बैठकीत संबंधितांकडून असे निदर्शनास आले की, अर्थपूर्ण व्यवहार केल्याशिवाय प्रस्ताव पुढे सरकत नसल्याने संबंधित जमिनीची प्रकरणे प्रलंबित आहेत, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, संबंधित सर्व प्रकरणांचा अद्यापही निपटारा करण्यात आला नसल्याने व संपादित जमिनधारकांना मावेजा मिळाला नसल्याने त्याबाबत जमिनधारकांमध्ये असंतोष पसरलेला असल्याने त्यांनी राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक २११ चे काम बंद करण्याचा इशारा दिला आहे, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, संपादित जमिनीची प्रकरणे मिटविण्याच्या बाबतीत शासनाने काय कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (०२-०२-२०१७) : (१) होय.

(२) नाही.

(३) होय.

(४) संबंधितांनी राष्ट्रीय महामार्ग २११ चे काम बंद करण्याचा इशारा दिला होता. तसेच काम बंद करण्यात आले होते. परंतु जिल्हाधिकारी, बीड, सक्षम प्राधिकारी तथा उप विभागीय अधिकारी, बीड यांनी प्रकरणात संबंधितांशी चर्चा करून व संपादित क्षेत्राचा मावेजा नियमा प्रमाणे तात्काळ वितरत करण्यात येत आहे. असे मा.आमदार श्री.लक्ष्मण पवार व संबंधित शेतकरी यांना सदर बैठकीत विश्वास दिल्यामुळे बंद केलेले काम तात्काळ सुरु करण्यात आले.

गेवराई तालुक्यातील एकूण १३ गावांमधील राष्ट्रीय महामार्ग २११ चे चौपदरीकरणासाठी संपादित झालेल्या क्षेत्राचा एकूण प्राप्त मावेजा रु.१४७,३६,३८,५११/- पैकी एकूण रु.९७,८८,२५,७४१/- मावेजा आज दिनांकापर्यंत संबंधित शेतकऱ्यांना वाटप करण्यात आले असून रु.४९,४८,१२,७७०/- शिल्लक आहेत.

तसेच ५ प्रकरणांमध्ये एकूण मावेजा रु.७२,०५,८०६/- मालकी हक्क सिध्द होत नसल्यामुळे मा.जिल्हा न्यायालयाकडे वर्ग करण्याबाबत आदेश पारीत करण्यात आले असून आता रु.४८,७६,०६,९६४/- एवढी रक्कम शिल्लक आहे. तसेच संपादित क्षेत्राचा शिल्लक मावेजा संबंधित शेतकऱ्यांना त्यांचे मालकी हक्काबाबत कागदपत्राची पडताळणी करून मावेजा वाटप करण्याची कार्यवाही चालु आहे.

प्रलंबित असलेल्या प्रकरणात मा.न्यायालयाचे निर्णय व संबंधित शेतकरी यांचे कडून मालकी हक्काची कागदपत्रे प्राप्त होताच त्वरीत कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

यवतमाळ जिल्हा परिषदेकडे कृषी केंद्र नुतनीकरणासाठी व नविन परवान्यासाठी १४ हजारच्यावर अर्ज आल्याबाबत

(४२) ६४१४७ (२०-०८-२०१६). श्री.राजेंद्र नजरधने (उमरखेड) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) यवतमाळ जिल्हा परिषदेकडे कृषी केंद्र नुतनीकरणासाठी व नविन परवान्यासाठी १४ हजारच्यावर अर्ज आल्याचे माहे जून २०१६ च्या चौथ्या आठवड्यात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त कृषी केंद्राचे परवाने मे महिन्यात देण्याचे निर्देश असतानाही अद्यापपर्यंत दिले नाहीत, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर परवाने वेळेत न मिळाल्याने शेतकऱ्यांना बियाण्याचा व खतांचा तुटवडा जाणवत आहे, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीकरून शेतकऱ्यांना बियाण्याचा व खतांचा पुरवठा करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१६-०१-२०१७) : (१) व (२) हे खरे नाही.

जिल्हा परिषद यवतमाळकडे कृषि केंद्र नुतनीकरणासाठी व नविन परवान्यासाठी ३० जून, २०१६ अखेर ४२७ अर्ज प्राप्त झालेले होते. नुतनीकरण व नविन परवान्यासाठी प्राप्त अर्जाची छाननी करून जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी, यवतमाळ यांचे अध्यक्षतेखालील जिल्हास्तरीय कृषि निविष्ठा समन्वय समितीच्या सभेमध्ये ४२७ परवान्यांना मंजूरी घेऊन कृषि केंद्रांना वितरीत करण्यात आलेले आहेत.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

दारव्हा (जि.यवतमाळ) येथे मंडळ कृषी अधिकारी पदावर कार्यरत असलेले श्री. के. के. चव्हाण यांनी सन २००६ ते २००९ या कालावधीत केलेल्या गैरव्यवहाराबाबत

(४३) ६४१६७ (२८-११-२०१६). श्री.राजु तोडसाम (अर्णी) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) दारव्हा (जि.यवतमाळ) येथे मंडळ कृषी अधिकारी पदावर कार्यरत असलेले श्री. के. के. चव्हाण यांनी सन २००६ ते २००९ या कालावधीत केलेल्या गैरव्यवहाराबाबत मंत्रालयीन स्तरावरून चौकशी समिती नेमून चौकशी करण्याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधी (आर्णी) यांनी मा. कृषी मंत्र्यांना दिनांक ९ डिसेंबर, २०१५ रोजी वा सुमारास निवेदन देऊन मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीअंती उक्त मागणीनुसार समिती नेमून सन २००६ ते २००९ या कालावधीत केलेल्या गैरव्यवहाराबाबत चौकशी करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (०५-१२-२०१६) : (१) होय.

(२), (३) व (४) प्रस्तुत निवेदनाच्या अनुषंगाने सदर प्रकरणी प्राथमिक चौकशी करून वस्तुस्थितीदर्शक अहवाल सादर करण्याबाबत आयुक्त (कृषि) यांच्यामार्फत विभागीय कृषि सहसंचालक, अमरावती यांना आदेश दिले असून विभागीय कृषि सहसंचालक, अमरावती यांच्या स्तरावर प्राथमिक चौकशीची कार्यवाही सुरु आहे.

मौजे अर्ली चनाखा रुढा (ता.केळापूर, जि.यवतमाळ) अंतर्गत व सगदा-संगम सावंगी-भिमकुंड-चांदापूर-कोळी-बु. कोपरी (चिंचोली)-कापशी (कोपरी) (ता.घाटंजी) गावांचे पुनर्वसन करण्याबाबत

(४४) ६४१७७ (२२-०८-२०१६). श्री.राजु तोडसाम (अर्णी) : सन्माननीय पुनर्वसन व मदत कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे अली चनाखा रुढा (ता.केळापूर, जि.यवतमाळ) अंतर्गत व सगदा-संगम सावंगी-भिमकुंड-चांदापूर-कोळी-बु. कोपरी (चिंचोली)-कापशी (कोपरी) (ता.घाटंजी) इ. गावांचे पुरामुळे नुकसान झाल्याने त्यांचे पुनर्वसन करण्याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधी (आर्णी) यांनी मा. मदत व पुनर्वसन मंत्र्यांना दि. १४.३.२०१६ रोजी निवेदन देऊन मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू गावांचे पुनर्वसन करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील (०९-०१-२०१७) : (१) होय.

(२) पूरग्रस्तांचे पुनर्वसन करण्याबाबत सर्वकष धोरण ठरविण्याची कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**विदर्भ व मराठवाड्यात राष्ट्रीय दुग्धविकास महामंडळाच्या सहकार्याने
राबवीत असलेल्या दुग्धविकास उपक्रमाबाबत**

(४५) ६६०२२ (१६-१२-२०१६). श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), अॅड.भीमराव धांडे (आष्टी) : सन्माननीय दुग्धविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) विदर्भ व मराठवाड्यातील दोन हजार गावांमध्ये राष्ट्रीय दुग्धविकास महामंडळाच्या सहकार्याने दुग्धविकास उपक्रम राबविण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रस्तावाचे थोडक्यात स्वरूप काय आहे,

(३) असल्यास, चौकशीअंती सदर उपक्रमातून विदर्भ व मराठवाड्यातील कुटुंबांना हक्काचा रोजगार मिळणेबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. महादेव जानकर (०८-०२-२०१७) : (१) होय.

(२) व (३) विदर्भ व मराठवाडा विभागात दुग्ध उत्पादनात वाढ होण्याच्या दृष्टीने नागपूर येथील शासकीय दुग्ध योजना राष्ट्रीय दुग्धविकास मंडळास शासनाने हस्तांतरीत केली आहे.

विदर्भ व मराठवाडा विभागातील अमरावती, अकोला, बुलढाणा, चंद्रपूर, वर्धा, नागपूर, नांदेड, लातूर, उस्मानाबाद व जालना या १० जिल्ह्यांमध्ये दूध उत्पादनत वाढ होण्याच्या अनुषंगाने विशेष कार्यक्रम राबविण्यात येणार आहे. यासाठी वरील १० जिल्ह्यातील ३०२३ गावांची निवड राष्ट्रीय दुग्धविकास मंडळाकडून करण्यात आली आहे. सदर उपक्रमाकरिता राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेअंतर्गत अर्थ सहाय्य उपलब्ध करून घेण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

सदर कार्यक्रमाची अंमलबजावणी करतांना दूध उत्पादन व उत्पादकात वृद्धि व संस्थात्मक उभारणी या प्रमुख बाबींवर विशेष भर दिला जाणार आहे. दरम्यान राष्ट्रीय दुग्धविकास मंडळाने विदर्भात यापूर्वीच कार्य सुरु केले असून आजमितीस ३६६ गावांमध्ये एकुण ४०१७ दुग्ध उत्पादकांकडून प्रतिदिन २२८०० लि. इतके दुग्ध राष्ट्रीय दुग्धविकास मंडळाकडून संकलित करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोळगाव (ता.श्रीरामपूर, जि.अहमदनगर) येथे मयत झालेल्या शेळ्यांचे पंचनामे करण्यासाठी पशुधन विकास अधिकाऱ्यांनी शेतकऱ्यांकडून लाच घेतल्याबाबत

(४६) ६६५१६ (१६-१२-२०१६). श्री.विजय औटी (पारनेर) : सन्माननीय पशुसंवर्धन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोळगाव (ता.श्रीरामपूर, जि.अहमदनगर) येथे मयत झालेल्या शेळ्यांचे पंचनामे करण्यासाठी एका शेतकऱ्याकडून पशुधन विकास अधिकारी यांनी साडे तीन हजार रुपयाची लाच घेताना लाचलुचपत प्रतिबंधक विभागाने दिनांक ७ डिसेंबर, २०१६ रोजी वा त्या सुमारास त्यांना पकडण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत संबंधिता अधिकाऱ्याविरुद्ध पोलिसांत गुन्हा दाखल केला आहे काय,

(३) असल्यास, शासनाने विभागीय चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीअंती पशुधन विकास अधिकारी यांच्यावर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. महादेव जानकर (०५-०१-२०१७) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय.

(३) व (४) संबंधित पशुधन विकास अधिकारी यांना दि.१७.१०.२०१६ च्या शासन आदेशान्वये शासन सेवेतून निलंबित करण्यात आले असून त्यांच्याविरुद्ध विभागीय चौकशीची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

बुलढाणा जिल्ह्यात ७ लाख ३३ हजार हेक्टरवर पेरणी करण्यात आली असून केवळ ४ लाख ४९ हजार ४४५ हेक्टरवरील पिकांचाच विमा काढण्यात आल्याबाबत

(४७) ६६६१४ (१६-१२-२०१६). डॉ.संजय रायमुलकर (मेहकर) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बुलढाणा जिल्ह्यात ७ लाख ३३ हजार हेक्टरवर पेरणी करण्यात आली असून केवळ ४ लाख ४९ हजार ४४५ हेक्टरवरील पिकांचाच विमा काढण्यात आल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१६ च्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उर्वरित हेक्टरवरील पिकांचा विमा न काढण्याची कारणे काय आहेत,
 (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,
 (४) असल्यास, चौकशीअंती उर्वरित हेक्टरवरील पिकांचा विमा काढण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर (१७-०१-२०१७) : (१), (२) व (३) खरीप हंगाम २०१६ पासून राज्यात प्रधानमंत्री पीक विमा योजना केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार राबविण्यात येत आहे. प्रधानमंत्री पीक विमा योजना कर्जदार शेतकऱ्यांसाठी बंधनकारक असून बिगर कर्जदार शेतकऱ्यांना ऐच्छिक आहे. बुलढाणा जिल्ह्यामध्ये योजनेत भाग घेतलेल्या कर्जदार व बिगर कर्जदार शेतकऱ्यांचा तपशील खालीलप्रमाणे.

कर्जदार शेतकरी		बिगर कर्जदार शेतकरी		एकूण	
शेतकरी संख्या	विमा संरक्षित क्षेत्र (हे.)	शेतकरी संख्या	विमा संरक्षित क्षेत्र (हे.)	शेतकरी संख्या	विमा संरक्षित क्षेत्र (हे.)
१७६५१६	१८०११२.४०	२१०६०८	१४६१८०.६३	३८७१२४	३२६२९३.०३

खरीप हंगाम २०१६ मध्ये बुलढाणा जिल्ह्यातील ७ लाख ३३ हजार ९७७ हेक्टर क्षेत्रावर पेरणी झालेली आहे. विमा कंपनीमार्फत प्राप्त अंतरिम अहवालानुसार सदर योजनेअंतर्गत बुलढाणा जिल्ह्यातील ३.८७ लाख शेतकऱ्यांनी भाग घेतला असून ३.२६ लाख हेक्टर क्षेत्र विमा संरक्षित केले आहे.

- (४) प्रधानमंत्री पीक विमा योजना खरीप हंगाम २०१६ मध्ये जास्तीत जास्त शेतकऱ्यांनी सहभाग घेवून व पेरणी केलेली सर्व अधिसूचित पिके विमा संरक्षित करणेबाबत क्षेत्रिय स्तरावरून प्रचार व प्रसिध्दी करण्यात आली आहे.
 (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

धुळे जिल्ह्यातील सहायक पशुधन विकास अधिकाऱ्यांचे व पशुधन विकास अधिकाऱ्यांची व इतर कर्मचाऱ्यांची रिक्त पदे भरण्याबाबत तसेच प्रवासभत्ता देण्याबाबत

(४८) ६७७०२ (१६-१२-२०१६). श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री), श्री.आसिफ शेख (मालेगांव मध्य), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी) : सन्माननीय पशुसंवर्धन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) धुळे जिल्ह्यातील पशुधन पर्यवेक्षकांची मंजूर ४६ पदांपैकी ३२ पदे रिक्त असून परिचरांची मंजूर ५१पैकी ३९ एवढी पदे रिक्त आहेत. परिणामी ६० ते ७० कि.मी. परिसरातील २५ ते २८ खेड्यांचे कार्यक्षेत्र असलेल्या तीन ते चार संस्थांचा अतिरिक्त कार्यभार एकही सहायक परिचर नसताना हाताळला जात असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१६ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, यासंदर्भात शासनाने निर्णय घेऊन येथील सहायक पशुधन विकास अधिकाऱ्यांचे व पशुधन विकास अधिकाऱ्यांची व इतर कर्मचाऱ्यांची रिक्त पदे भरण्याबाबत तसेच प्रवासभत्ता देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. महादेव जानकर (२७-०१-२०१७) : (१) हे अंशतः खरे आहे.

धुळे जिल्ह्यात पशुधन पर्यवेक्षकांची ३३ पदे, परिचरांची २९ पदे रिक्त आहेत. सद्यःस्थितीत नजीकच्या पशुधन पर्यवेक्षकाकडे अतिरिक्त कार्यभार देण्यात आलेला आहे.

(२) पशुधन विकास अधिकारी या पदाची बिंदूनामावली सामान्य प्रशासन विभागाकडून प्रमाणित करण्यात आली असून सरळसेवेची पदे महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत करण्याची प्रक्रिया सुरु आहे. तसेच सहाय्यक पशुधन विकास अधिकारी व इतर गट-क व गट-ड संवर्गातील सरळसेवेची व पदोन्नतीची भरती प्रक्रिया आयुक्त पशुसंवर्धन यांच्या स्तरावर सुरु असून या दोन्ही प्रक्रियेमधून पशुवैद्यकीय अधिकारी व कर्मचारी यांची रिक्त पदे भरण्याबाबत प्राधान्य देण्यात येईल.

सहाय्यक पशुधन विकास अधिकारी व पशुधन विकास अधिकारी यांना नियमित अर्थसंकल्पीय तरतूदीमधून प्रवासभत्ता अदा करण्यात येतो.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

ग्राहक संस्था, महिला बचत गट, सामाजिक मंडळांमार्फत स्वतंत्र दुध व्यवस्था उभारण्याबाबत

(४९) ६८२६६ (१६-१२-२०१६). डॉ.पतंगराव कदम (पलूस कडेगाव), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी) : सन्माननीय दुग्धविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील शेतकऱ्यांकडून उपलब्ध झालेल्या दुधाची विक्री करण्यासाठी ग्राहक संस्था, महिला बचत गट आणि सामाजिक मंडळांच्या माध्यमातून स्वतंत्र विक्री व्यवस्था सुरु करणार असल्याची माहिती राज्याचे मा.कृषी व पणन राज्यमंत्री यांनी माहे ऑगस्ट, २०१६ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ग्राहक संस्था, महिला बचत गट, सामाजिक मंडळांमार्फत स्वतंत्र दुध व्यवस्था उभारण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. महादेव जानकर (०८-०२-२०१७) : (१) नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मराठवाडा दुष्काळमुक्त करण्यासाठी सूक्ष्म सिंचन प्रकल्पांसाठी अनुदान देण्याबाबत

(५०) ६९८७१ (१६-१२-२०१६). श्री.बसवराज पाटील (औसा) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) औरंगाबाद मध्ये दिनांक ४ ऑक्टोबर, २०१६ झालेल्या मंत्रिमंडळाच्या विशेष बैठकीत सिंचन योजनेतून मराठवाडा विभागात सुक्ष्म सिंचन प्रकल्पांसाठी १००% अनुदान पुढील ३ वर्षांसाठी देण्याचा निर्णय घेण्यात आला, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त योजनेबाबत शासनाने कोणत्या अटी व नियम ठरविले आहे काय,
- (३) असल्यास, ही योजना ३ वर्षांच्या कालावधीसाठी राबविण्यात येणार आहे काय,
- (४) असल्यास, लाभार्थी शेतकऱ्यांनी अनुदानाचा योग्य वापर केला आहे की नाही याबाबत शासनामार्फत प्रत्येक वर्षी शेतीचे व शेतकऱ्यांचे परीक्षण केले जाणार आहे काय ?

श्री. पांडुरंग फुडकर (२०-०१-२०१७) : (१) मराठवाडा विभागासाठी सुक्ष्म सिंचन प्रकल्पासाठी १००% अनुदान पुढील ३ वर्षांसाठी देण्याचा निर्णय औरंगाबादमध्ये झालेल्या मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत घेण्यात आला नसून, मराठवाडा विभागासाठी १००% राज्य पुरस्कृत सुक्ष्म सिंचन योजना राबविण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

- (२) सदर योजना प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजनेतर्गत राबविण्यात येणाऱ्या केंद्र पुरस्कृत सुक्ष्म सिंचन योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनानुसार राबविण्यात येणार आहे.
- (३) होय.
- (४) शेतकऱ्यांकडून अनुदानासाठी प्रस्ताव प्राप्त झाल्यानंतर सुक्ष्म सिंचन संचाची प्रत्यक्ष पाहणी केल्यानंतर व ज्या प्रयोजनासाठी सुक्ष्म सिंचन संचाचा प्रस्ताव सादर केला आहे त्याच प्रयोजनासाठी वापर होत आहे याची खातरजमा केल्यानंतरच शेतकऱ्यास अनुदानाचे वाटप करण्यात येईल.

विधान भवन :
मुंबई.

डॉ. अनंत कळसे
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानसभा.